

man stille sig af med det gamle? Jeg ser af Lovforslaget, at det er Løsten, at man vil beholde de nu bestaaende Skoledirektioner, og det er ogsaa min Mening, at man kan beholde dem. Jeg har, som sagt, kjendt flere Provster, der have været mageløst nidkjære for Undervisningen, og det har været en god Hjælp for denne, og dernæst er der en Omstændighed, som ikke maa glemmes, at selv om det lykkes at føre Løsten om Kredsffoleinspektører ud i Livet, saa ville deres Kredse komme til, at omfatte flere Amtter, men det er nødvendigt at have et Overtilsyn nærmere ved de enkelte Skoler. Jeg tror derfor, at man i det Mindste foreløbigt maa beholde Skoledirektionernes Tilsyn, hvorvel jeg i det Hele ikke sætter saa megen Pris paa det geistlige Tilsyn, ikke fordi jeg i nogen Maade er imod Geistlighed, men fordi min Erfaring i Skolevæsenet gaar ud paa, at det geistlige Tilsyn, navnlig Sognepræstens, i Reglen lægger mest Vægt paa Religionsundervisningen og det i den Grad, at de andre Fag forsummes paa Religionsundervisningens Befordring. Det sker ofte, ja jeg tør næsten sige som oftest, at naar Præsten indfinder sig i Skolen, saa examinerer han først Børnene i deres Religionskundskaber, medens han forsummer at examinere dem i de andre Fag. Derfor har jeg hørt mange ældre og bevidende Folk udtale, at det vilde være heldigt, om man kunde slippe for det geistlige Tilsyn med Hensyn til Undervisningen i Skolen i det Hele, og jeg tror, at man maa give dem Ret i den Henseende. Paa den anden Side er jeg ikke blind for, at det ikke kan negtes, at det i mange Kommuner paa Landet, navnlig i de mere afides liggende, vil være meget vanskeligt at skaffe et Tilsyn, som kan erstatte Præstens, i det Mindste hvad Saghyndighed angaar. Det er kun for saa vidt, at jeg er imod det geistlige Tilsyn, men jeg siger alligevel, at det er nødvendigt foreløbigt at beholde Skoledirektionerne, fordi de som det nærmeste stedlige Tilsyn ikke kunne udværes, da Kredsffoleinspektøren maa have med en større Kreds at bestille og ikke kan bo saa nær ved de mange stedlige Skoleindretninger. Jeg er altsaa for mit Bedkommende af den Mening, at der er Trængsel til et saadant Overtilsyn som det, der synes at have fundet sit Udtryk i Forslaget om Kredsffoleinspektører, men det er ogsaa Noget, som jeg ikke kan lægge Skjul paa, at jeg rigtignok mener, at der i Loven er fastsat temmelig høje Lønninger, og navnlig temmelig høje Diæter for dem. Jeg tror, at en Kredsffoleinspektør, der reiser i en Skolekreds, om den ogsaa omfatter flere Amtter, som man af Motiverne ser at det er Hensigten, at den skal, ikke vil faae ret meget Brug for sine Diæter, og jeg tror derfor, at man kunde enten sætte en Streg over Diæterne eller i alt Fald nedsætte dem, ligesom jeg i det Hele finder, at disse Kredsffoleinspektører kunde have noget billigere, end Lovudkastet fore-

slaar. Der er imidlertid en anden Side ved dette Lovforslag, som jeg finder maasse er den heldigste, der er sou sagt andre Punkter i Lovforslaget, der efter mit Skjøn indeholde en virkelig Forbedring, men der er et Omraade i denne Retning, hvorefter jeg for mit Bedkommende ikke har saa stort personlig Erfaring, og det er med Hensyn til Skoleraadene. Der er vel ikke en eneste Skolemand i denne Sal, uden at han veed, hvor daarlig Skoleraadene hidtil have kunnet opfylde den Skolegjerning, som var dem anbeforet efter Loven af 8de Marts 1856. Skoleraadet er nemlig, mine Herrer, et meget stort Apparat, naar det er samlet, det kan gjerne naae op til 20 Medlemmer. Foruden 11—12—14 Amtsraadsmedlemmer bestaar det af Herredsfogden, Provsten og Delegerede fra Kjøbstæderne. Efter Loven af 8de Marts 1856 er det overdraget dette Skoleraad at virke for Undervisningens Fremme i forskellige Retninger og deriblandt at virke for Aftenkoleens Oprettelse, og det er endvidere overdraget dette Skoleraad, naturligtvis mod Pengebidrag, at oprette Bihaandgjæringskoler, og der er mange andre Formaal, der have været stillede dette Skoleraad at virke for ved Hjælp af de det betroede Midler. Men Sagen har hidtil været den, at de Midler, som Skoleraadet eller Skolefonden har havt, om de end ikke have været saa ubetydelige, dog i den Grad ere medgaaede til Pensioner, Alderstillaag, og Medlæreres Lønning, at det næsten er blevet til saa godt som Intet, hvad der har kunnet anvendes paa mange andre Formaal, som uegtelig og ogsaa ere af stor Betydning for Folkeoplysningens Fremme. Jeg anser det for en god Egenstaa ved nærværende, Forslag, at det haver den Indskrænkning, som tidligere paahelede Skoleraadene med Hensyn til Udskrivning af Bidrag til Skolefonden, og at der samtidig dermed — det kunde ikke nytte, at man havde § 26, naar man ikke havde § 27 — altid tilstaaes af Statskassen Halvdelen af det Beløb, som Skolefonden udrede i Alderstillaag og Pensioner. Efter mit Skjøn er det Meningen dermed, og det er ogsaa Ministeriets Tanke, hvad der jo fremgaar af afskillige Paragrafer i Loven og endnu tydeligere af Motiverne, at man igjennem Skoleraadene vil søge at støtte de forskellige kommunale Fremtoninger med Hensyn til Skolevæsenet rundt omkring i Landet, som man haaber ved denne Lov vil komme frem, og jeg anseer det som sagt i mange Henseender for heldigt, at disse Skoleraad faae Midler, hvorved de anderledes fyldestgjørende, end det hidtil har været dem muligt, kunne løse de Opgaver, der ere satte dem ved Loven af 8de Marts 1856. Der er ogsaa en anden Ting, som jeg anser for ligesaa heldig, at disse Skoleraad da vilde faae Leilighed til at optage i deres Midte Kredsffoleinspektørerne; thi hvorledes er egentlig Aanden og Virksomheden i Skoleraadene for Diebliffet? Den er saaledes,